

Nr. 11138/3318/III-5/2023

CONCLUZII

formulate de procuror în cauza nr.2770/1/2023 a Înaltei Curți de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, având ca obiect rezolvarea de principiu a următoarei chestiuni de drept :

"În cazul infracțiunii de camătă, încrimată de art. 351 Cod penal, banii dați cu dobândă, ca îndeletnicire, intră în categoria bunurilor supuse măsurii de siguranță a confiscării speciale, conform art. 112 alin. 1 lit. b Cod penal sau obiect al acestei măsuri de siguranță poate să îl constituie doar dobânda obținută prin săvârșirea infracțiunii, potrivit art. 112 alin. 1 lit. e ?"

I. Situația juridică premisă care a generat problema de drept supusă dezlegării

Cauza în care s-a solicitat dezlegarea chestiunii de drept are ca obiect apelurile formulate de procuror și de inculpați împotriva sentinței penale de condamnare, pronunțată de instanța de fond.

Prin hotărârea menționată, **prima instanță a dispus următoarele :**

1. - în baza art. 351 din Codul penal, cu aplicarea art. 41 alin. 1, a art. 43 alin. 2 din Codul penal, a art. 375 din Codul de procedură penală, l-a condamnat pe inculpatul la pedeapsa de 1 an închisoare pentru comiterea infracțiunii de camătă.

- în baza art. 47 din Codul penal raportat la art. 52 alin. 3 din Codul penal raportat la art. 321 alin. 1 din Codul penal cu aplicarea art. 35 alin. 1 din Codul penal, a art. 41 alin. 1 din Codul penal, a art. 43 alin. 2 din Codul penal, a art. 375 din Codul de procedură penală, l-a condamnat pe același inculpat la pedeapsa de 1 an și 6 luni închisoare pentru comiterea infracțiunii de instigare la participare improprie la fals intelectual în formă continuată.

- în baza art. 367 alin. 1 din Codul penal, cu aplicarea art. 41 alin. 1, a art. 43 alin. 2 din Codul penal, a art. 375 din Codul de procedură penală, l-a condamnat pe inculpatul la pedeapsa de 1 an și 6 luni închisoare pentru comiterea infracțiunii de constituire a unui grup infracțional organizat.

- în baza art. 38 alin. 1 și a art. 39 alin. 1 litera b din Codul penal, a aplicat inculpatului pedeapsa cea mai grea, aceea de 1 an și 6 luni închisoare la care a adăugat un spor de o treime din totalul celorlalte pedepse stabilite, adică o treime din 1 an închisoare și 1 an și 6 luni închisoare, respectiv 10 luni închisoare, dispunând ca inculpatul să execute pedeapsa principală rezultantă de 2 ani și 4 luni închisoare.

- în baza art. 104 alin. 2 din Codul penal coroborat cu art. 43 alin. 2 din Codul penal, a dispus revocarea liberării condiționate, iar pedeapsa rezultantă de mai sus a adăugat-o la restul rămas neexecutat, de 211 zile, astfel că, în final, a aplicat inculpatului pedeapsa principală rezultantă de 2 ani, 4 luni și 211 zile închisoare, cu executare în regim de detenție.

2. - în baza art. 48 alin. 1 din Codul penal raportat la art. 351 din Codul penal, cu aplicarea art. 375 din Codul de procedură penală, l-a condamnat pe inculpatul la pedeapsa de 6 luni închisoare pentru complicitate la comiterea infracțiunii de camătă.

- în baza art. 52 alin. 3 din Codul penal raportat la art. 321 alin. 1 din Codul penal cu aplicarea art. 35 alin. 1 din Codul penal, a art. 375 din Codul de procedură penală, l-a condamnat pe același inculpat la pedeapsa de 9 luni închisoare pentru comiterea infracțiunii de participare improprie la fals intelectual în formă continuată.

- în baza art. 367 alin. 1 din Codul penal, cu aplicarea art. 375 din Codul de procedură penală, l-a condamnat pe inculpatul la pedeapsa de 9 luni închisoare pentru comiterea infracțiunii de constituire a unui grup infracțional organizat.

- în baza art. 38 alin. 1 și a art. 39 alin. 1 litera b din Codul penal, a aplicat inculpatului pedeapsa cea mai grea, aceea de 9 luni închisoare, la care a adăugat un spor de o treime din totalul celorlalte pedepse stabilite, adică o treime din 6 luni închisoare și 9 luni închisoare, respectiv 5 luni închisoare, astfel că, în final, a aplicat inculpatului pedeapsa principală rezultantă de 1 an și 2 luni închisoare, a cărei executare a suspendat-o sub supraveghere, pe durata unui termen de supraveghere de 2 ani.

3. - în baza art. 48 alin. 1 din Codul penal raportat la art. 351 din Codul penal, cu aplicarea art. 375 din Codul de procedură penală, a condamnat-o pe

inculpata la **pedeapsa de 6 luni închisoare pentru complicitate la comiterea infracțiunii de camătă.**

- în baza art. 52 alin. 3 din Codul penal raportat la art. 321 alin. 1 din Codul penal cu aplicarea art. 35 alin. 1 din Codul penal, a art. 375 din Codul de procedură penală, a condamnat-o pe aceeași inculpată la pedeapsa de 9 luni închisoare pentru comiterea infracțiunii de participatie improprie la fals intelectual în formă continuată.

- în baza art. 367 alin. 1 din Codul penal, cu aplicarea art. 375 din Codul de procedură penală, a condamnat-o pe inculpata la pedeapsa de 9 luni închisoare pentru comiterea infracțiunii de constituire a unui grup infracțional organizat.

- în baza art. 38 alin. 1 și a art. 39 alin. 1 litera b din Codul penal, a aplicat inculpatei pedeapsa cea mai grea, aceea de 9 luni închisoare, la care a adăugat un spor de o treime din totalul celorlalte pedepse stabilite, adică o treime din 6 luni închisoare și 9 luni închisoare, respectiv 5 luni închisoare, aplicând astfel inculpatei pedeapsa principală rezultantă de 1 an și 2 luni închisoare, a cărei executare a suspendat-o sub supraveghere, pe durata unui termen de supraveghere de 2 ani.

4. - în baza art. 48 alin. 1 din Codul penal raportat la art. 351 din Codul penal, cu aplicarea art. 375 din Codul de procedură penală, l-a condamnat pe inculpatul la pedeapsa de 6 luni închisoare pentru complicitate la comiterea infracțiunii de camătă.

- în baza art. 52 alin. 3 din Codul penal raportat la art. 321 alin. 1 din Codul penal cu aplicarea art. 35 alin. 1 din Codul penal, a art. 375 din Codul de procedură penală, l-a condamnat pe același inculpat la pedeapsa de 9 luni închisoare pentru comiterea infracțiunii de participatie improprie la fals intelectual în formă continuată.

- în baza art. 38 alin. 1 și a art. 39 alin. 1 litera b din Codul penal, a aplicat inculpatului pedeapsa cea mai grea, aceea de 9 luni închisoare la care a adăugat un spor de o treime din totalul celorlalte pedepse stabilite, adică o treime din 6 luni, respectiv 2 luni închisoare, aplicând astfel inculpatului pedeapsa principală rezultantă de 11 luni închisoare, a cărei executare a suspendat-o sub supraveghere, pe durata unui termen de supraveghere de 2 ani.

5. - în baza art. 351 din Codul penal, cu aplicarea art. 375 din Codul de procedură penală, l-a condamnat pe inculpatul la pedeapsa de 9 luni închisoare pentru comiterea infracțiunii de camătă.

- în baza art. 52 alin. 3 din Codul penal raportat la art. 321 alin. 1 din Codul penal cu aplicarea art. 35 alin. 1 din Codul penal, a art. 375 din Codul de

procedură penală, l-a condamnat pe același inculpat la pedeapsa de 1 an închisoare pentru comiterea infracțiunii de participatie improprie la fals intelectual în formă continuată.

- în baza art. 367 alin. 1 din Codul penal, cu aplicarea art. 375 din Codul de procedură penală, l-a condamnat pe inculpatul la pedeapsa de 1 an închisoare pentru comiterea infracțiunii de constituire a unui grup infracțional organizat.

- în baza art. 38 alin. 1 și a art. 39 alin. 1 litera b din Codul penal, a aplicat inculpatului pedeapsa cea mai grea, aceea de 1 an închisoare, la care a adăugat un spor de o treime din totalul celorlalte pedepse stabilite, adică o treime din 9 luni închisoare și 1 an închisoare, respectiv 7 luni închisoare, aplicând astfel inculpatului pedeapsa principală rezultantă de 1 an și 7 luni închisoare, a cărei executare a suspendat-o sub supraveghere, pe durata unui termen de supraveghere de 2 ani.

6. - în baza art. 48 alin. 1 din Codul penal raportat la art. 351 din Codul penal, cu aplicarea art. 375 din Codul de procedură penală, l-a condamnat pe inculpatul la pedeapsa de 4 luni închisoare pentru complicitate la comiterea infracțiunii de camătă.

- în baza art. 52 alin. 3 din Codul penal raportat la art. 321 alin. 1 din Codul penal cu aplicarea art. 375 din Codul de procedură penală, l-a condamnat pe același inculpat la pedeapsa de 8 luni închisoare pentru comiterea infracțiunii de participatie improprie la fals intelectual.

- în baza art. 38 alin. 1 și a art. 39 alin. 1 litera b din Codul penal, a aplicat inculpatului pedeapsa cea mai grea, aceea de 8 luni închisoare la care a adăugat un spor de o treime din totalul celorlalte pedepse stabilite, adică o treime din 4 luni, respectiv 1 lună și 10 zile închisoare, aplicând astfel inculpatului pedeapsa principală rezultantă de 9 luni și 10 zile închisoare, a cărei executare a suspendat-o sub supraveghere, pe durata unui termen de supraveghere de 2 ani.

7. - a respins ca tardivă constituirea de parte civilă a persoanei vătămate și a constatat că niciuna dintre celelalte persoane vătămate nu are pretenții civile.

8. - în baza art. 112 alin. 1 litera e din Codul penal, a dispus confiscarea specială a sumelor de bani reprezentând dobânda percepută de la persoanele împrumutate.

- a menținut măsurile asigurătorii instituite prin ordonanța din 12.04.2021, menținute cu modificări prin încheierea penală din data de 9 martie

2022 a judecătorului de cameră preliminară din cadrul, așa cum a fost aceasta modificată prin decizia penală nr.C/CP din data de a și menținute din nou prin încheierea din

Instanța de control judiciar investită cu apelul parchetului și al inculpaților, respectiv Curtea de Apel Târgu Mureș, a pus în discuția procurorului și a părților sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, în condițiile art.475 din Codul de procedură penală, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept:

“În cazul infracțiunii de camătă, incriminată de art. 351 Cod penal, banii dați cu dobândă, ca îndeletnicire, intră în categoria bunurilor supuse măsurii de siguranță a confiscării speciale, conform art. 112 alin. 1 lit. b Cod penal sau obiect al acestei măsuri de siguranță poate să îl constituie doar dobânda obținută prin săvârșirea infracțiunii, potrivit art. 112 alin. 1 lit. e ?”

Pentru aceasta a reținut că, în practică, problema de drept care formează obiectul întrebării prealabile a primit interpretări diferite.

Într-o opinie, exprimată inclusiv în sentința penală atacată cu apel în prezenta cauză, se consideră că, în cazul infracțiunii de camătă, ceea ce trebuie confiscat special este doar produsul infracțiunii, adică dobânda percepută și obținută de subiectul activ, nu și capitalul, mai exact suma de bani dată cu dobândă, ca îndeletnicire. În susținerea acestei opinii, în esență, se argumentează că art. 112 alin. 1 lit. b Cod penal prevede confiscarea bunului nefungibil care în mod efectiv a fost folosit la săvârșirea faptei penale, iar nu a contravalorii acestuia. Art. 112 alin. 2, 3 și 5 Cod penal prevăd, într-adevăr, posibilitatea confiscării echivalentului în bani, dar echivalentul în bani se raportează la aceeași premisă: bunul efectiv folosit la săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală, adică acele bunuri exterioare conținutului juridic al acesteia, folosite pentru realizarea laturii sale obiective. Or, în cazul infracțiunii de camătă, sumele de bani împrumutate fac parte din tipicitatea infracțiunii.

În acest sens, au dispus: Curtea de Apel Timișoara - Secția penală, Curtea de Apel Constanța - Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, Curtea de Apel Tg.-Mureș - Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie și Curtea de Apel București - Secția I penală.

În sensul că suma dată cu dobândă, ca îndeletnicire nu poate să formeze obiect al confiscării speciale, deoarece face parte din tipicitatea infracțiunii de camătă, s-a concluzionat și cu ocazia întâlnirii procurorilor șefi de secție din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Direcției Naționale Anticorupție, Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism și al parchetelor de pe lângă curțile de apel

(<https://inm-lex.ro/wp-content/uploads/2023/05/Minuta-intalnire-procurori-3-4-aprilie-2023-Bucuresti.pdf> pg. 14-15).

Într-o altă opinie, se consideră că, în cazul infracțiunii de camătă, suma dată cu dobândă, ca îndeletnicire, este supusă confiscării speciale, în temeiul art. 112 alin. 1 lit. b Cod penal, deoarece în contextul particular al faptelor de camătă, care dobândesc relevanță infracțională doar din momentul în care se relevă că au caracter de îndeletnicire prin repetabilitate și prelungirea în timp a acțiunii prevăzute de norma de incriminare, banii dați cu titlu de împrumut sunt motivul pentru care se percepe dobânda. Prin urmare, deținerea acestora prezintă același nivel de pericolozitate socială ca și deținerea dobânzii, fiind sursa principală a obținerii acesteia și motivul pentru care aceste activități ilicite se repetă și se prelungesc în timp.

În acest sens, au hotărât: Curtea de Apel Oradea - Secția penală și pentru cauze cu minori, Curtea de Apel Tg.-Mureș - Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, Curtea de Apel Cluj, Secția penală, Curtea de Apel Timișoara - Secția penală, Curtea de Apel Pitești - Secția penală și pentru cauze cu minori și de familie, Curtea de Apel București - Secția I penală.

Curtea de Apel a considerat că sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, pentru lămurirea problemei de drept expuse mai sus, îndeplinește cumulativ condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 475 din Codul de procedură penală.

Curtea de Apel a apreciat că, în cazul infracțiunii de camătă, suma de bani dată cu dobândă face obiect al confiscării speciale, fiind bun folosit la săvârșirea faptei prevăzute de legea penală, în sensul art. 112 alin. 1 lit. b Cod penal, pentru următoarele motive:

Potrivit art. 112 alin. 1 lit. b Cod penal, între altele, sunt supuse confiscării speciale bunurile care au fost folosite, în orice mod, la săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală, dacă sunt ale făptuitorului sau dacă aparținând altei persoane aceasta a cunoscut scopul folosirii lor.

În primul rând, în contextul în care Codul penal nu conține o definiție dată noțiunii de bun, instanța de trimitere este de părere că aceasta are înțelesul atribuit de art. 535 Cod civil, adică: „lucrurile, corporale sau necorporale, care constituie obiectul unui drept patrimonial”. Este vorba, așadar, de orice lucru, mobil sau imobil, individual determinat ori determinat generic, fungibil sau nefungibil, consumtibil ori neconsumtibil, divizibil sau indivizibil, principal ori accesoriu, care a fost folosit la săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală. Așadar, în categoria bunurilor supuse confiscării speciale în temeiul art. 112 alin. 1 lit. b Cod penal intră inclusiv sumele de bani - bunuri determinate generic, fungibile. Dispozițiile art. 112 alin. 2, 3 și 5 din Codul penal nu exclud această

concluzie, căci aceste prevederi se rezumă să stabilească situația particulară a confiscării prin echivalent a bunurilor individual determinate, nefungibile.

În al doilea rând, textul art. 112 alin. 1 lit. b din Codul penal nu face nicio distincție după cum bunul folosit la săvârșirea faptei prevăzute de legea penală este intrinsec ori extrinsec acelei fapte, așa încât, în oricare din cele două ipoteze, este posibilă confiscarea specială a aceluși bun dacă, bineînțeles, sunt îndeplinite cumulativ condițiile prevăzute de lege.

În cazul sumelor de bani acordate de persoane neautorizate, de regulă cu titlu de împrumut, instanța de trimitere reține că darea acestora fără dobândă, chiar ca îndeletnicire, precum și darea acestora cu dobândă, însă în mod sporadic, nu interferează cu legea penală, ci se circumscrie sferei dreptului civil, astfel că nu există nicio controversă că acest capital este exclus de la orice măsură de siguranță a confiscării speciale. În schimb, atunci când subiectul neautorizat dă sume de bani cu dobândă, ca îndeletnicire, deci cu titlu de obicei, fapta dobândește relevanță infracțională, conform art. 351 Cod penal, și se circumscrie infracțiunii de camătă, iar banii acordați cu dobândă devin bunuri folosite la săvârșirea infracțiunii, căci tocmai dobânda percepută și caracterul de îndeletnicire transformă suma de bani dată - capitalul, în bun folosit la săvârșirea faptei antijuridice, în sensul art. 112 alin. 1 lit. b Cod penal. Fără acest capital folosit nu se poate realiza practic acțiunea tipică incriminată, iar lăsarea acestuia în proprietatea subiectului activ încurajează perpetuarea unor practici ilegale, sporind în societate încrederea că este posibilă obținerea de venituri ilicite prin acordarea de către persoane neautorizate de împrumuturi cu dobândă, ca îndeletnicire.

Prin aceeași încheiere de sesizare a Înaltei Curți de Casație și Justiție pentru dezlegarea chestiunii de drept menționată anterior, Curtea de Apel a dispus și suspendarea judecării cauzei până la pronunțarea de către Înalta Curte de Casație și Justiție a hotărârii prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept.

II. Dispoziții legale relevante din Codul penal

Art. 351

Camătă

Darea de bani cu dobândă, ca îndeletnicire, de către o persoană neautorizată, se pedepsește cu închisoarea de la 6 luni la 5 ani.

Art. 107

Scopul măsurilor de siguranță

(1) Măsurile de siguranță au ca scop înlăturarea unei stări de pericol și preîntâmpinarea săvârșirii faptelor prevăzute de legea penală.

(2) Măsurile de siguranță se iau față de persoana care a comis o faptă prevăzută de legea penală, nejustificată.

(3) Măsurile de siguranță se pot lua și în situația în care făptuitorului nu i se aplică o pedeapsă.

Art. 112

Confiscarea specială

(1) Sunt supuse confiscării speciale:

a) bunurile produse prin săvârșirea faptei prevăzute de legea penală;
b) bunurile care au fost folosite, în orice mod, sau destinate a fi folosite la săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală, dacă sunt ale făptuitorului sau dacă, aparținând altei persoane, aceasta a cunoscut scopul folosirii lor;

c) bunurile folosite, imediat după săvârșirea faptei, pentru a asigura scăparea făptuitorului sau păstrarea folosului ori a produsului obținut, dacă sunt ale făptuitorului sau dacă, aparținând altei persoane, aceasta a cunoscut scopul folosirii lor;

d) bunurile care au fost date pentru a determina săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală sau pentru a răsplăti pe făptuitor;

e) bunurile dobândite prin săvârșirea faptei prevăzute de legea penală, dacă nu sunt restituite persoanei vătămate și în măsura în care nu servesc la despăgubirea acesteia;

f) bunurile a căror deținere este interzisă de legea penală.

(2) În cazul prevăzut în alin. (1) lit. b) și lit. c), dacă valoarea bunurilor supuse confiscării este vădit disproporționată față de natura și gravitatea faptei, se dispune confiscarea în parte, prin echivalent bănesc, ținând seama de urmarea produsă sau care s-ar fi putut produce și de contribuția bunului la aceasta. Dacă bunurile au fost produse, modificate sau adaptate în scopul săvârșirii faptei prevăzute de legea penală, se dispune confiscarea lor în întregime.

(3) În cazurile prevăzute în alin. (1) lit. b) și lit. c), dacă bunurile nu pot fi confiscate, întrucât nu aparțin infractorului, iar persoana căreia îi aparțin nu a cunoscut scopul folosirii lor, se va confisca echivalentul în bani al acestora, cu aplicarea dispozițiilor alin. (2).

(4) Dispozițiile alin. (1) lit. b) nu se aplică în cazul faptelor săvârșite prin presă.

(5) Dacă bunurile supuse confiscării potrivit alin. (1) lit. b) - e) nu se găsesc, în locul lor se confiscă bani și bunuri până la concurența valorii acestora.

(6) *Se confiscă, de asemenea, bunurile și banii obținuți din exploatarea bunurilor supuse confiscării, precum și bunurile produse de acestea, cu excepția bunurilor prevăzute în alin. (1) lit. b) și lit. c).*

III. Analiza admisibilității sesizării

Pentru a fi admisibilă, sesizarea fundamentată pe procedura prevăzută de art.475 și următoarele din Codul de procedură penală trebuie să îndeplinească următoarele condiții cumulative: sesizarea să fie formulată de un complet investit cu soluționarea unei cauze în ultimă instanță; problema de drept a cărei dezlegare se solicită să nu fi fost supusă examenului Înaltei Curți de Casație și Justiție, nestatuându-se asupra ei printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici să nu facă obiectul unei recurs în interesul legii în curs de soluționare; de lămurirea chestiunii de drept să depindă soluționarea pe fond a cauzei în care a fost invocată.

Astfel, din analiza încheierii rezultă că solicitarea aparține unei instanțe (*curte de apel*) investită cu soluționarea cauzei în ultimă instanță.

În ceea ce privește condiția ca problema de drept a cărei dezlegare se solicită să nu fi fost supusă examenului Înaltei Curți de Casație și Justiție, nestatuându-se asupra ei printr-o hotărâre prealabilă sau printr-un recurs în interesul legii și nici să nu facă obiectul unei recurs în interesul legii în curs de soluționare, din verificările efectuate s-a constatat că nu a făcut și nu face obiectul niciunui recurs în interesul legii și nici al unei hotărâri prealabile.

De asemenea, este îndeplinită condiția ca de chestiunea de drept să depindă soluționarea cauzei în ultimă instanță, deoarece în funcție de modul de interpretare a dispozițiilor art. 112 alin.1 lit. b din Codul penal poate fi dispusă sau nu măsura de siguranță a confiscării speciale.

Totodată, problema de drept este susceptibilă de a fi soluționată în mod diferit de instanțe, iar de lămurirea acestei chestiuni de drept depinde soluționarea pe fond a cauzei în care a fost invocată.

În consecință, se constată îndeplinirea condițiilor de admisibilitate a sesizării.

IV. Analiza juridică pe fond

În prezenta cauză, întrebarea formulată de instanță are ca scop, în esență, să lămurească dacă în cazul infracțiunii prevăzută de art. 351 din Codul penal banii dați cu dobândă, ca îndeletnicire, intră în categoria bunurilor supuse măsurii de siguranță a confiscării speciale, conform art. 112 alin. 1 lit. b din același cod.

În cazul infracțiunii de camătă, elementul material constă în acțiunea de dare de bani, desfășurată de o persoană neautorizată potrivit legii, activitate desfășurată în mod constant, ca o îndeletnicire, în scopul producerii de venituri pentru făptuitor.

Necesitatea formulării prezentei întrebări a apărut ca urmare a faptului că o parte a practicii și doctrinei de specialitate a reținut că sumele de bani împrumutate nu pot face obiectul confiscării speciale întemeiate pe dispozițiile art. 112 alin.1 lit. b din Codul penal, întrucât în cazul infracțiunii de camătă acestea fac parte din tipicitatea infracțiunii, nefiind astfel bunuri exterioare conținutului juridic al acesteia, pentru a se putea considera că au servit efectiv la realizarea laturii obiective a infracțiunii.

În acest sens a fost invocată Decizia nr. 18/2005 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secțiile Unite pronunțată cu ocazia soluționării unui recurs în interesul legii.

Mai mult, s-a apreciat că doar un bun nefungibil poate fi folosit la săvârșirea unei fapte penale, astfel încât să poată fi dispusă confiscarea sa în baza dispozițiilor mai sus menționate.

Apreciem că această interpretare restrictivă nu poate fi primită, pentru următoarele considerente:

Potrivit art. 112 alin.1 lit. b din Codul penal, sunt supuse confiscării bunurile care au fost folosite, în orice mod, sau destinate a fi folosite la săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală, dacă sunt ale făptuitorului sau dacă, aparținând altei persoane, aceasta a cunoscut scopul folosirii lor.

Confiscarea specială este o măsură de siguranță care constă în trecerea silită, cu respectarea condițiilor prevăzute de lege, în proprietatea statului a bunurilor care sunt ale făptuitorului sau dacă, aparținând altei persoane, aceasta a cunoscut scopul folosirii lor, întrucât deținerea sau posesia acestor bunuri prezintă pericol pentru societate, iar luarea măsurii este necesară pentru prevenirea comiterii de fapte prevăzute de legea penală.

Lăsarea acestor bunuri confiscabile în proprietatea făptuitorului sau a persoanei care i le-a împrumutat pentru săvârșirea faptei, după comiterea faptei prevăzute de legea penală, creează o stare de pericol pentru valorile sociale ce

rezultă din împrejurarea că bunurile respective ar putea fi folosite pentru săvârșirea de noi fapte prevăzute de legea penală.

Codul penal nu prevede o definiție a noțiunii de „bun”, însă potrivit art. 535 din Codul civil, prin bunuri se înțeleg lucrurile, corporale sau necorporale, care constituie obiectul unui drept patrimonial. Rezultă astfel că, în sfera bunurilor care pot face obiectul măsurii de siguranță a confiscării intră și cele determinate generic, în categoria cărora se regăsesc banii.

În plus, art. 112 alin.1 lit. b din Codul penal nu condiționează ca bunurile (deci și banii) să fie extrinseci sau intrinseci infracțiunii, fungibile sau de nefungibile, ci doar să fie folosite la săvârșirea infracțiunii, fiind aplicabil principiul *ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus*.

Prin Decizia nr. 18/2005 a Înaltei Curți de Casație și Justiție – Secțiile Unite s-a stabilit că „Măsura de siguranță a confiscării speciale a mijlocului de transport se va dispune, în temeiul art. 17 alin. (1) din Legea nr. 143/2000, raportat la art. 118 lit. b) teza I din Codul penal din 1968, numai în cazul în care se dovedește că acesta a servit efectiv la realizarea laturii obiective a uneia dintre modalitățile normative ale infracțiunilor prevăzute de art. 2-10 din Legea nr. 143/2000...”

Se trage astfel concluzia că, pentru confiscarea unui bun care a fost folosit la săvârșirea infracțiunii, singura condiție care trebuie îndeplinită este ca bunul respectiv să fi servit efectiv la realizarea laturii obiective a infracțiunii.

Or, în cazul infracțiunii de camătă, sumele de bani date cu dobândă, ca îndeletnicire, de către o persoană neautorizată, servesc efectiv la realizarea laturii obiective a acestei infracțiuni, întrucât fără remiterea lor nu poate fi pretinsă dobânda care determină caracterul nelegal al faptei de împrumut.

Acțiunea de dare a acestei sume de bani cu dobândă, ca îndeletnicire, de către o persoană neautorizată constituie chiar *verbum regens* al infracțiunii de camătă, rezultând astfel că banii dați de făptuitor debitorului sunt bunuri folosite la săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală.

În aceste condiții, suma acordată cu împrumut reprezintă un bun folosit la săvârșirea unei fapte prevăzute de legea penală întrucât făptuitorul, în esență, a convertit natura unui contract civil licit (contractul de împrumut) într-unul ilicit, din momentul în care a solicitat dobândă pentru suma împrumutată.

În contextul particular al faptelor de camătă, când împrumutarea unei sume de bani dobândește relevanță infracțională doar din momentul în care această activitate prezintă un caracter de îndeletnicire, prin repetabilitatea și prelungirea în timp a acțiunii prevăzute de norma de incriminare, făptuitorul urmărește obținerea unui beneficiu patrimonial prin perceperea unei dobânzi camătărești. Prin urmare, deținerea sumei folosite la acordarea împrumuturilor

ilicite prezintă același nivel de periculozitate socială ca și deținerea dobânzii obținute în urma săvârșirii infracțiunii, aceasta fiind sursa principală a obținerii folosului patrimonial și motivul pentru care activitățile ilicite se repetă și se prelungesc în timp.

Nu contează dacă aceste sume de bani aparțin făptuitorului sau sunt împrumutate de acesta de la o altă persoană care a cunoscut sau nu scopul folosirii lor, întrucât sumele de bani având natura unor bunuri de gen, fungibile, au intrat în patrimoniul făptuitorului la momentul remiterii și au fost folosite în circuitul cămătăresc în care este speculată vulnerabilitatea acută a debitorilor și creează contextul impunerii unor dobânzi împovărătoare.

Pentru aceasta avem în vedere că art. 112 alin. 1 lit. b din Codul penal reglementează confiscarea în situația în care persoana care l-a împrumutat pe făptuitor a cunoscut scopul folosirii bunurilor împrumutate, iar alineatul 3 al aceluiași articol reglementează situația în care aceasta nu a cunoscut scopul folosirii lor, caz în care se va confisca echivalentul în bani al acestora.

În consecință, în situația în care făptuitorul folosește la săvârșirea infracțiunii de camătă sume de bani împrumutate de la o persoană care nu a cunoscut scopul în care vor fi folosite, acestea trebuie confiscate având în vedere că sunt bunuri de gen, fungibile care au intrat în patrimoniul făptuitorului la momentul remiterii și au fost folosite la săvârșirea unei infracțiuni.

De asemenea, în Codul penal sunt prevăzute și alte situații în care se poate dispune confiscarea specială a unor sume de bani care fac parte din tipicitatea infracțiunii.

În acest sens, învedereăm ca exemplu, infracțiunile de corupție (darea de mită, prevăzută de art. 290 din Codul penal și cumpărarea de influență, prevăzută de art. 292 din același cod), unde sumele de bani oferite sau date sunt intrinseci acestor infracțiuni, servind efectiv la realizarea laturii obiective a acestora, putând face totuși obiectul confiscării.

Faptul că dispoziția de confiscare a banilor sau foloaselor care fac obiectul acestor infracțiuni de corupție este prevăzută chiar în cadrul articolelor care le reglementează, spre deosebire de infracțiunea de camătă care nu conține o astfel de dispoziție, nu poate duce la concluzia că situația sumelor de bani folosite la săvârșirea infracțiunilor este diferită, neputând fi aplicate, în lipsa unor prevederi speciale, dispozițiile generale reglementate de art. 112 din Codul penal.

Reglementarea specială a confiscării chiar în textele de incriminare ale acestor infracțiuni de corupție a fost determinată de specificul acestor infracțiuni, întrucât măsura confiscării în aceste cazuri vizează o arie mai largă a situațiilor pentru care trebuie dispusă, în comparație cu dispozițiile art. 112 alin. 1 lit. b din Codul penal.

Astfel, derogatoriu de la regula generală, pot fi confiscate nu doar bunurile folosite la săvârșirea infracțiunii, ci și cele care urmau să fie folosite (*bani, valori sau orice alte bunuri oferite*).

În plus, infracțiunile de dare de mită și cumpărare de influență, prevăzute de art. 290 din Codul penal și art. 292 din același cod prevăd și o altă excepție de la confiscare, respectiv situația în care sumele de bani sau bunurile sunt restituite chiar făptuitorului.

În consecință, considerăm că în cazul infracțiunii de camătă, incriminată de art. 351 Cod penal, banii dați cu dobândă, ca îndeletnicire, intră în categoria bunurilor supuse măsurii de siguranță a confiscării speciale, conform art. 112 alin. 1 lit. b Cod penal.

Pentru aceste motive, în temeiul art.475 – art.477 din Codul de procedură penală,

Vă solicităm

Pronunțarea unei decizii prin care chestiunea de drept supusă dezlegării să primească următoarea rezolvare: *“În cazul infracțiunii de camătă, incriminată de art. 351 Cod penal, banii dați cu dobândă, ca îndeletnicire, intră în categoria bunurilor supuse măsurii de siguranță a confiscării speciale, conform art. 112 alin. 1 lit. b Cod penal, alături de măsura de siguranță a confiscării speciale, conform art. 112 alin. 1 lit. e Cod penal, care vizează dobânda obținută prin săvârșirea infracțiunii.”*

**PROCUROR GENERAL,
Alex FLORENȚA**